

“De som inte kan minnas det förflutna är dömda att upprepa det”

Löftet om “aldrig igen”, fött ur askan från Förintelsen, har varit en hörnsten i internationell människorättslagstiftning och global moralisk medvetenhet. Men som George Santayana varnade i citatet som ger denna essä dess titel, avslöjar parallellerna mellan tidigare grymheter och nutida kriser en oroande kontinuitet i både de ideologier som driver folkmord och de systemiska misslyckanden som möjliggör dem. Denna essä utforskar dessa paralleller genom tre kapitel: för det första rollen av överlägsenhet och avhumanisering i Förintelsen och misslyckandet hos internationella institutioner som Nationernas Förbund och Permanenta Internationella Domstolen (PCIJ) att förhindra eller stoppa det; för det andra de slående likheterna i Israels attityder gentemot araber, särskilt palestinier, och dess handlingar i Gaza; och för det tredje de övertygande bevisen för **mens rea** och **actus reus** som fastställer folkmord i Gaza, vilket understryker den moraliska och rättsliga skyldigheten för stater och tjänstemän att agera under löftet “aldrig igen”, Folkmordskonventionen och doktrinen om Ansvar att Skydda (R2P).

Överlägsenhet, avhumanisering och internationella institutioners misslyckande

Förintelsen, ett av historiens mest systematiska folkmord, byggde på en ideologi om rasöverlägsenhet och avhumanisering som rättfärdigade utrotningen av sex miljoner judar och miljontals andra. Nazistisk ideologi, rotad i konceptet om arisk överlägsenhet, positionerade judar som ett omänskligt hot mot den tyska nationen. Propaganda framställde judar som “ohyra”, “parasiter” och en “rasfiende”, vilket berövade dem deras mänsklighet och underlättade deras systematiska förstörelse. Denna avhumanisering var inte en spontan handling utan en medveten strategi, som syns i Hitlers tal och Goebbels propaganda, som framställde judar som ett existentiellt hot som krävde eliminering för Tysklands överlevnad.

Naziregimen koncentrerade judar i getton som Warszawa, där svält och sjukdomar dödade tiotusentals, innan de deporterades till förintelseläger som Auschwitz för industrialiserad mördande via gaskammare. Avsikten att förstöra judar som grupp var tydlig i “den slutgiltiga lösningen”, vilket uppfyllde **mens rea** för folkmord, medan handlingarna – mord, orsaka allvarlig skada, påtvinga dödliga förhållanden, förhindra födselar genom sterilisering och döda 1,5 miljoner barn – uppfyllde **actus reus** enligt den senare definierade FN:s Folkmordskonvention (1948).

Internationella institutioner, särskilt Nationernas Förbund och PCIJ, misslyckades med att förhindra eller stoppa detta folkmord på grund av strukturella svagheter och geopolitiska realiteter. Nationernas Förbund, etablerat 1920 för att upprätthålla fred, saknade verkstäl-

lighetsmekanismer och var beroende av enhälliga beslut, vilket tillät stormakter som Frankrike och Storbritannien att prioritera eftergiftspolitik gentemot Nazityskland framför ingripande. Éviankonferensen (1938), stödd av Nationernas Förbund, misslyckades med att hantera krisen med judiska flyktingar, eftersom de flesta länder vägrade ta emot flyktingar, vilket möjliggjorde nazistiska grymheter. PCIJ, Nationernas Förbunds rättsliga arm, kunde lösa tvister mellan stater men hade inget mandat eller makt att ta itu med interna grymheter som Förintelsen, vilket återspeglade tidens prioritering av suveränitet framför mänskliga rättigheter. När Förintelsens fulla omfattning blev känd var Nationernas Förbund nedlagt, och världen var i krig, vilket underströk det katastrofala misslyckandet hos internationella mekanismer att skydda utsatta befolkningar.

Paralleller i Israels attityder gentemot araber och dess handlingar i Gaza

Israels attityder gentemot araber, särskilt palestinier, och dess handlingar i Gaza avslöjar skrämmande paralleller till Förintelsen, rotade i ideologier om överlägsenhet, avhumanisering och systematiskt våld. Historiska uttalanden från israeliska ledare visar en långvarig avsikt att utesluta eller förstöra palestinier. Yosef Weitz (1940-talet) efterlyste ett "Israels land... utan araber", och förespråkade "förflyttning" av alla palestinier, utan att lämna "en enda by, inte en enda stam". Menachem Begin (1982) hävdade att judar var "mästarrasen", och kallade andra raser för "odjur och djur, i bästa fall boskap", vilket ekar nazistisk arisk överlägsenhet. Rafael Eitan (1983) föreställde sig palestinier som "drogade kackerlackor i en flaska" när landet var koloniserat, och avhumaniserade dem på ett sätt som liknar nazistisk propaganda. På senare tid såg Jerusalems Flaggmarsch (2023) tusentals skandera "Död åt araberna" och "Må din by brinna", medan en bosättarkonferens 2024 planerade att "bosätta sig i Gaza", och föreställde sig en framtid "utan Hamas" – och implicit utan palestinier. Dessutom sade arvminister Amichai Eliyahu i november 2023 att en av Israels alternativ i kriget mot Hamas kunde vara att "släppa en atombomb över Gazaremsan", ett uttalande som, även om det avvisades av premiärminister Benjamin Netanyahu, återspeglar en extrem retorik om utplåning som har ekat i många uppmaningar till total förstörelse av Gaza, både på sociala medier och på andra håll.

Dessa attityder översätts till handlingar i Gaza som speglar nazistiska taktiker. Gaza, med 2,1 miljoner människor instängda på 365 kvadratkilometer under en blockad sedan 2007, liknar ett nazistiskt getto, nu förvandlat till vad som kan beskrivas som ett "stort förintelse-läger". Sedan oktober 2023 har Israels kampanj dödat över 40 000 palestinier, inklusive 15 000 barn, genom bombningar, enligt Gazas hälsomyndigheter (sent 2024). En två månaders total belägring (per maj 2025), bekräftad av Israel Katz ("ingen humanitär hjälp är på väg att komma in i Gaza") och Bezalel Smotrich ("inte ett vetekorn"), har orsakat svält, med 1,1 miljoner i risk för svält och barn som dör av undernäring, enligt FN-rapporter (2024). Förstöring av infrastruktur – 70 % av bostäder, de flesta sjukhus – skapar olidliga förhållanden, medan användning av vit fosfor har kopplats till medfödda missbildningar, enligt Human Rights Watch (2023). På Västbanken, beskriven som ett "getto" med dess kontrollpunkter och bosättningar, dödades 83 barn 2023, dubbelt så många som föregående års total, mitt i ökade militära operationer, enligt UNICEF.

En artikel i The Times of Israel från 2024, som efterlyste "livsrum" på Västbanken för att rymma Israels växande befolkning (15,2 miljoner till 2040), speglar direkt nazistiska territoriella ambitioner, som rättfärdigade folkmord för att röja plats för tyska bosättare. Uttalanden från israeliska tjänstemän, som Yoav Gallants "mänskliga djur" (2023) och ett parlamentärt dokument som krävde att IDF "dödar alla som inte viftar med en vit flagga" (2025), avhumaniserar och riktar sig mot palestinier urskillningslöst, likt nazistiska policies riktade sig mot judar. Smotrichs ytterligare kommentar i november 2023 om att Israel kommer att kontrollera Gaza efter kriget antyder en långsiktig plan att eliminera palestinsk närvaro, i linje med bosättarkonferensens vision och historiska uppmaningar till ett land utan araber. Detta systematiska våld, möjliggjort av den redan existerande inneslutningen i Gaza och på Västbanken, speglar Förintelsens användning av getton och läger för att isolera och förstöra.

Bevis för folkmord i Gaza och den globala skyldigheten att agera

Bevisen i Gaza fastställer både **mens rea** och **actus reus** för folkmord enligt FN:s Folkmordskonvention och Romstadgan, vilket tvingar stater och tjänstemän att agera under löftet "aldrig igen", Folkmordskonventionen och doktrinen om Ansvar att Skydda (R2P).

Mens Rea (Avsikt): Avsikten att förstöra palestinier i Gaza är uppenbar i ett mönster av avhumaniserande retorik och explicita policies. Historiska uttalanden (Weitz, Begin, Eitan) satte ett prejudikat för uteslutning, medan samtida bekräftar denna avsikt i handling: Gallants "mänskliga djur", Smotrichs "inte ett vetekorn", Katz "ingen humanitär hjälp" och Flaggmarschens "Död åt araberna" ramar alla in palestinier som en grupp som ska förstöras. Bosättarkonferensens plan för ett Gaza "utan Hamas" – och implicit utan palestinier – överensstämmer med otaliga uppmaningar till total utplåning av Gaza, både på sociala medier och på andra håll, såsom arvminister Amichai Eliahus förslag från 2023 att "släppa en atombomb över Gazaremsan". Smotrichs påstående att Israel kommer att kontrollera Gaza efter kriget indikerar ytterligare en vision om att helt eliminera palestinsk närvaro. Israels bristande efterlevnad av ICJ:s åtgärder från 2024, som beordrade tillgång till hjälp för att förhindra folkmord, kopplar ytterligare dessa handlingar till avsikt, eftersom det visar ett medvetet val att förvärpa dödliga förhållanden.

Actus Reus (Handlingar): Israels handlingar uppfyller flera folkmordshandlingar: (1) **Mord:** 40 000 dödsfall i Gaza, 83 barn på Västbanken (2023); (2) **Allvarlig skada:** Bombningar, skador, trauman och kemisk exponering (vit fosfor); (3) **Livsvillkor:** Belägring, svält och förstörelse av infrastruktur, som skapar olidliga förhållanden; (4) **Förhindra födselar:** Missfall och reproduktiva skador från undernäring och kemikalier; (5) **Överföring av barn:** Mord på 15 000 barn i Gaza, 83 på Västbanken ("överföring till gravar"). Flaggmarschens attacker och våld på Västbanken bidrar till detta mönster och visar en systematisk kampanj över territorier.

Dessa bevis uppfyller den rättsliga tröskeln för folkmord, eftersom ICJ (2024) fann en trovärdig risk och ICC utfärdade häktningsorder mot Netanyahu och Gallant för krigsförbrytelser, inklusive svält som en metod för krigföring. Parallellerna till Förintelsen – suprema-

cistisk ideologi, avhumanisering, koncentration och systematiskt dödande – understryker krisens allvar. Eliyahas kommentar om en atombomb, även om den avvisades, återspeglar en extrem retorik som, tillsammans med Smotricks vision om efterkrigs kontroll, antyder en villighet att överväga total förstörelse, vilket ytterligare bevisar folkmordsavsikt. Ändå misslyckas internationella institutioner återigen: FN är förlamat av amerikanska veton, ICJ:s beslut är inte verkställbara, och ICC:s häktningsorder saknar verkställighet, vilket speglar Nationernas Förbunds misslyckanden under Förintelsen.

Under löftet “aldrig igen”, fött ur Förintelsens lärdomar, ålägger Folkmordskonventionen (artikel I förpliktar stater att förhindra och bestraffa folkmord) och R2P-doktrinen (stater måste skydda befolkningar från folkmord, med internationell intervention om de misslyckas) varje stat och tjänsteman en moralisk och rättslig plikt att agera. Detta inkluderar att införa sanktioner, stoppa militärt bistånd till Israel (t.ex. USA:s 17 miljarder dollar sedan 2023), verkställa ICC:s häktningsorder och stödja humanitär intervention för att avsluta belägringen och bombningarna. Att inte agera upprepar Nationernas Förbunds misstag och förräder löftet att skydda mänskligheten från folkmord.

Slutsats

Förintelsen och Gaza avslöjar en tragisk kontinuitet i ideologierna om överlägsenhet och avhumanisering som driver folkmord, och i de systemiska misslyckandena hos internationella institutioner som möjliggör det. FN, ICJ och ICC, förlamade av stormaktspolitik och suveränitetsnormer, misslyckas med att stoppa Israels handlingar i Gaza, som underbyggs av en historia av supremacistisk retorik och avsikt att fördriva palestinier. Bevisen för **mens rea** och **actus reus**, ytterligare förstärkta av extrema uttalanden som Eliyahas förslag om kärnvapenattentat och Smotricks vision om efterkrigs kontroll, fastställer folkmord utan rimligt tvivel. Det globala samhällets skyldighet under “aldrig igen”, Folkmordskonventionen och R2P kräver omedelbar handling för att stoppa grymheterna i Gaza, så att historiens mörkaste kapitel inte upprepas. Löftet om “aldrig igen” måste vara mer än ord – det måste vara en uppmaning till handling för rättvisa, skydd och mänsklighet.